

Gotu valodas pieminekļi

Skreiņi

un tās raksturīgākās valodas savādības.

L. Kāriņa,

L. Ū. Filol. un Filoz. fak.

germ. nod. studente

Mk. 13022.

Rīgā, 1933. g.

- I. Jevads.
- II. Valoda.
- III. Tulkojums.

Sabam darbam esmu izmantojusi šādas autorus:

ievadam: Massmann „Auslegung des Evangelii Johannis in gotischer Sprache.“

valodai: Henk „Die Syntax der Skeireins.“
PBB XXXVI. 237 ff.

I.

Gotu valodu mēs pazīstam no gotu bīskapa Vulfilas bībeles tulkojuma fragmentiem, kas ir šīs valodas lielākais piemineklis. Bez šī bībeles tulkojuma ir uzglabājušies dažu mazāku darbu nelieli fragmenti, kuri starpā pirmo vietu lieluma ziņā iņem tā saucamais Skeireins. No Masmana laikiem tā arī sauc „Skeireins aivaggeljons pairh Johannen,” kas apmēram nozīmē „Jāņa evaņģēlija izskaidrojums.” Patiesībā tā saturs arī ir Jāņa evaņģēlija izskaidrojums. Īsuna dēļ šo pieminekli sauc vienkārši par „Skeireins.”

Šis gotu valodas piemineklis uzglabājies divās rokrakstu grupās - Romas un Milānas rokrakstos, pie kam katrā rokraksta grupā ir savas pieminekļa daļas.

Abi rokraksti ir cēlušies no Bobio klostera. Romas rokraksta lapas atrodas Vatikāna kōdenā

(N° 5756 membr. 4° maj), Milānas rokraksts -
Ambrosija kōdeņa (E 147. membr. 4° maj).

Romas rokrakstā ir 3, Milānas - 5 lapas, tātad
pavisam kopā uzglabājušās 8 lapas. Visas šīs la-
pas pieder vienam plašākam darbam, ko norāda
rokraksts, rakstības veids, saturs u. t. t. Abos rok-
rakstos gotu teksts ir noberzts un noberzumam pā-
ri pārrakstīts latīņu teksts: Milānas rokrakstā
Chalcedonas koncilā akti, Romas - kāds latīņu
rakstnieka Frontona (apmēram 90-168 pē kr.) darbs.
Šie latīņu teksti ir apmēram no 9. gadsimta
sintēna.

Romas rokrakstā lapas puses sero pēc kārtas, bet
Milānas nē. Tagad šīs 8 lapas grupē pēc Jāņa
evanģelija nodalām, ko tās iztirzā. Pēc šāda grupē-
juma Milānā atrodas I., II., V., VI., un VII. lapa,
bet Romā - III., IV. un VIII. lapa.

Visas šīs lapas, kā jau teksts, ir nīcīgs fragments
no kāda lielāka darba, kas pavisam ir saturē-
jis apmēram kādas 100 lapas (pēc Masmana).

Par Skreins nosauktā piemineklā atradējs ir An-
gelo Mai, kas arī izdeva pirmo reizi 1819. gadā
vienu tā daļu ar nosaukumu „Homilia”. Pēc tam
1834. gadā pirmo pilnīgo izdevumu izdeva Masma-
nis Minchenē un vēlāk Lebe, Upstrēms, Folmers
(Vollmer) u.c.

Vai tā saucamais Skreins ir oriģinālsacerējums
vai tulkojums, par to valodnieku starpā domas
dalās. Vairāk gan tas tiek atzīts par tulkojumu
no grieķu valodas. Varbūt, ka tas ir gandrīz
brīvs tulkojums, kas uzrakstīts pieturoties pie kāda
grieķu komentāra.

Kas ir šī piemineklā sacerētājs, vai labāki sakot
tulkotājs, arī nav noteikti zināms. Masmanis,
Ditrichs, Lenks uzskata Vulfilu par autoru, bet
Behāgels, Felliners, Krismanis šo domu norai-
da. kā galveno pierādījumu uzskata to, ka šī pie-
minekla valoda atšķiras no Vulfilas bibeles tulko-
juma valodas (Šo atšķirību apskatīšu tieši par valo-
du runājot). Vispiemēramākā doma šai jautā-

Jumā varbūt lūtu, ka minētā darba autors ir kāds Vulfilas skolnieks.

Kurā laikā tieši šis Jāma evaņģelija izskaidrojums sarakstīts, arī nav zināms. Varbūt ap 5 gadu simtena vidū (pēc Bernharda), bet droši gan pēc 4. gadu simtena beigām, jo tam citētās Jāmas Derības vietas, ar ļoti maz novirzījumiem, saskaņā ar Vulfilas tulkojumu, kas liecina, ka bībeles tulkojums šī darba autoram bijis pazīstams.

Skreireins norakstītājs rakstot pielaidis tekstā daudz kļūdu. Visolīvainākā ir interpunkcija. Pieturas zīmji lietošanā ir šādas olīvainības: adjektīvs tiek šķirts no lietas vārda ar punktu, subjekts un objekts no verba u. t. t. Raksturīga parādība ir punkta likšana pēc vārdiem gups un franja. Bez tam daudz vārdu ir izlaisti un sagrozīti, tā ka tekstā ir radušās neskaidas vietas.

II.

Runājot par tā saucamā Skeireins valodas savādībām, mēs tās varam apskatīt, galvenā kārtā salīdzinot ar Vulfilas tulkotās bībeles valodu.

Fonētiskā un morfoloģiskā ziņā savādības nav visai lielas.

Fonētikā varētu aizrādīt uz šādām savādībām:

Joseba* 2, 2 - bībelē parasti Josefa un Josefis, jo grieķu φ gotu valodā raksta f. Šai svešvārdā ir uzrakstīts „b”, piemērojoties gotu valodas likumam, ka vārda vidū ir b, bet beigās f.

dransnos 7, 24 bez h, bet Jāņa 6, 12 - dransnos.

i - ei vietā ir sastopams 7, 11: wisandein aljai waihtai - vajadzētu būt wisandein aljai waihtai.

Šajos vietās ir novērojama regresīvā asimilācija: 1, 6 jas - sanps guda - jah sanps guda vietā;

2, 11 jag - gabairaidan - jah gabairaidan vietā;

4, 17 jag - garaihtein - jah garaihtein vietā;

4, 24 jag - jahansida - jah jahansida vietā.

* Vietas citētas pēc Streitberga izdevuma.

Morfologijā raksturīgas šādas savādības:

sieviešu kārtas adjektīva daudzskaitļa datīva galotne *nov - aim*, *bet - om*, varbūt, lai atšķirtu vīriešu kārtas īpašības vārdus no sieviešu.

Piemēram 3,22 *missaleikom vistim - missaleikaim vietā*; 3,10 *judairiskom ufarrancinim - judairiskaim ... vietā*; 3,10 *sinteinom danpeinim - vajadzēt - sinteinaim danpeinim*.

No *twaihts* akuzatīvs ir kā līdzskanņ celmam 3,25 - *twos twaihts*, lai gan citur šis vārds tiek vienmēr locīts kā *i celms*.

No verba *skulan* optatīva preterīts - *skuloleoli* ir tikai 3,6.

Tālāk novērojama parādība, ka no adjektīviem darināti abstrakti lietavārdi bieži tiek sajaukti ar attiecīgiem verbāliem atvasinājumiem.

Piemēram: 6,4 *ufar-mandei - ufar-mandeinai vietā*; 1,24 *garaihteis - garaihteinai vietā*.

Vēl jāizrāda uz to, ka apskatāmā pieminekļa

vārdu krājumā atrodami daži vārdi, kas līdzēti nav sastopami. Bet tā kā nav uzglabājies viss līdzes tulkojums, tad varbūt, ka šie vārdi tomēr bijuši pazīstami arī Vulfilam.

Bet ja šo jēdziumu apzīmēšanai Vulfilam ir cits vārds nekā tā saucamajam Skeireins, tad varam domāt, ka šis heidzamais vārds Vulfilam nav bijis pazīstams.

Ievērojams ir lielais nomina actionis skaits ar - in, no kuriem šādi līdzēti nav sastopami:

- afolomeins fip - nolādišana dat 8, 8;
- aftraansvodeins fip - atjannošana, atkodiesākšana 1, 35;
- hibaurgeins - nometne 3, 15;
- ufarraneins - apslacināšana dat. plur. 3, 10;
- usluneins - atpestīšana ar 1, 6; Vulfila tā vietā lieto uslanseins 2, 68;
- weitvodeins - liecība nom 6, 19

liti lietās vārdi, kas nav līdzēti sastopami:

- alamans plur. m. - cilēku kopība 8, 13;

birūnains f. n - laims nolūks, vajāšana 3, 4,

doms m. a - slava 2, 17; 6, 16;

gaagwei f. n - ieroņojums nom. 1, 27; dat. 1, 18;

šai vārdā vajadzētu būt gg.

hrainei f. n - tīrība, šķīstīšana 3, 9 - adjektīva abstrakts no hrains - tīrs;

kalbo f. n - telš (siev. r.) 3, 15;

mammiskodus m. n - cilvēcība 6, 12,

mikildups - lielums Vulfila šī vārda vietā lieto mikilei;

ninulahei f. n - mazskums, nesaprasana dat 7, 7-

spilla m. n - sludinātājs, spredinotājs 1, 26;

Vulfila tā vietā lieto merjands T 2, 7;

tweipl - šaubas ak. sing. 2, 14; Vulfila -
tweifleins T 2, 8;

prasabalpei f. n - kildas kare ak 5, 11;

ufarmandei f. n - aizmirstība dat. 6, 4;

wiprus m. n - jērs nom. 1, 8; Jāņa evan-
gelijā šī vieta būkst;

wullafō - vilna dat 3, 16;

Kas attiecas uz artikulu, tad jāsapar, ka vis-
parīgi tas mūsu pieminekli tiek lietots vairāk
kā bibelē.

Vietnieku vārdi: veeš neratras kārtas sastindzis
instrumentālis pe ir uzglabājies 4,22, kompa-
ratīva priekšā. Tad vēl: ainhaparuh - ir viens
no abiem dat. 3,5; haparuh - katrs no abiem.

Īpašības vārdi: airpakunds - radies no pemes ar 4,16;
ibnakeiks - vienāda veida ar. 5,26;

ranps - sarkans dat. fem. 3,16;

mandsaks - neapstrādāms nek. r. ar. 6,13;

unfauweis - neapdomīgs 3,14;

waurdahs - savai sapratīgai dabai piemērots.

Afverli: a) ar ba: ainfaltaba - vienkārši 3,18;

gateniba - pievāļīgi 2,24; manasimiba - ne-
redzami 8,2; b) ar o: analieks - līdzīgi 7,4;

Darbības vārdi:

baltfjan - iedrošināties 2,1;

twelfjan - šaubīties. Vulfila lieto twz-
verjan Mk 11,23.

undredan - sniegt, atļaut 6,13;
ufar-miton - aizmirst, Jellinens-pret savu nodomu 3,15;
ufar-tusnjan - apkaisīt, part. prt. 3,16;
mandsarans - neapstādīts part. prt. 6,15;
umbaurans - nedzimis part. prt. 5,20 (lietots kā atribūts).

Sintakse.

I. Šāds verbus Skreivins autors lieto savādāki nekā Vulfila: preterita particips garcips tiek lietots 1,19 kā adjektīvs; þugrjan - tikai personiski Sk 1,17; 4,19; 6,3; 6,11; Vulfila to lieto arī bez personiski piem. Mk 6,7; L 19,11 u.c.; þrukjan ar datīvu tikai 5,7, citādi vienmēr ar genitīvu; fullafahida ... siponjans 7,21. Šeit fullafahjan ir ar objektu akuzatīvā, bet Mk 15,15 - þizai managein fullafahjan - ar objektu datīvā.

II. Adjektīvs pamata pakāpē a) sastopams teikuma kā atribūts: bairhts 5,20, Vulfila to lieto tikai kā predikātu piem. J. 9,3; garcips 1,17, bet tikai kā predikāts - L 3,13; ibualeiks 5,26; raupis 3,16; mandsans 6,13; umbaurans 5,20; waurdahs 4,8.

b) kā predikāts : airpeins 4,22, Vulfila - kā atribūtu Kor 2,5; sunjeins 6,11 - kā atribūts 7 6,32; 7 15,1; unandsarans 6,15.

c) kā substantīvs : unfourweis 3,14, Vulfilam ir tikai salikteri arweis, piemēram 2 Kor 11,13 - hindarweis, ko lieto vairāk atribūti. d) atribūti un substantīvi - himinaxunds; atribūti - 2,7, substantīvi 4,15;

e) predikāti un substantīvi : unenkānds, Vulfila - tikai substantīvi; f) atribūti un predikāti : ibus. atribūti tikai Sk. 5,24; speirs - tāpat; galeirs - abejādi, bet Vulfila - tikai substantīvi Gal. 5,21; tāpat arī missaleiks hihelus tulkojumā nekad nav sastopams predikāts kā; unswikups - adjektīvs komparatīvā - predikāti 6,1.

Datīvs pie komparatīva sastopams 3,24 - swinpoza mis. Tā sac. Speireins autors vien un to pašu adjektīvu bieži vien lieto kā divējādu teikuma locekli piem. kā substantīvu un predikātu, atribūtu un predikātu u. t. t., bet Vulfila attiecīgo adjektīvu pa lielākai daļai lieto tikai kā vienu noteiktu teikuma locekli.

Skaitļa vārds tvāi sastopams substantīva nozīmē
3,21 - twaddje.

Adverbi: afar - pēctam 3,15, Vulfila to lieto ti-
kai kā prepozīciju; mitpan - pa to starpu 2,4,
Vulfila - tikai saliktā formā mitpanei un
nekad kā adverbu.

Saikli: pan - 6,27 pievieno atkārtotu teikumu,
bet hēhele sastopams tikai savienojumā pan
ams; panhjabai - arēi 4,21 pievieno virstei-
kumam palīga teikumu ar korelātu virstei-
kumā, citādi tiek lietots panhjabai - aippan.

Verba izteiksmes: „swaei sijan daupeins... ligau-
dei” 3,20 šeit tagadnes optatīvs potenciālis izsa-
ka noteiktu iespējamības apgalvojumu. Bībelī
šāds optatīvs ļoti reti.

No ananauþjan atkarīgs infinitīvs ir tikai
Sk 4,27. Parasti infinitīvam ir tagadnes nozīme,
izņēmums ir: „ustanhana wairpan” 1,7, kas
ir aprauštā forma ar nākotnes nozīmi.

Infiniteam ir pasīva nozīme 3,10 - „hvaina mahts ist manna gabairan.” patei ar gribas optationu ir tikai 3,20 - patei sunjus pindangardjos wairpaina.

Ļoti iemīļota ir vēsturiskā tagadne, tas ir, ka Jānnās Derības notikumi bieži vien tiek atstāstīti dzīvē tagadnē, piemēram: balseips-2,1; heidips-5,2; laiseips-3,23; 4,6; 5,24; qipips-6,2; 6,17; ustairnips-5,22. Vulfila labprāt no šīs tagadnes lietošanas izwairās. Vēsturiskā tagadne sastopama pa lielākai daļai no III. līdz VI. lapai, kamēr I., II., VII. un VIII. lapā tai vietā ir preterits.

Bieži sastopama parādība, ka divdabīš stāv ~~Verbun finitum~~ vietā piem.: 2,16 ip nasjands pamaš amawairpan dom is gasairhans jah patei in galanheirai peihan habaida, gaskeirjands inna swe mitpan unnumandin. Šeit gaskeirjands vietā pēc likuma vajadzētu būt gaskeirida. Tāpat verbun finitum vietā ir divdabīši: 4,5 unnumandans; 1,11 kurmands

4,8 fāuramanwāndei, 5,2 ir izlaists verbu finitum, kā pat 1,13.

Teikuma locēļu nesaskaņa:

1) locējumu nesaskaņa: 4,2 ... siponjam seinain paim ... sakjandam jah gipandam sinauh unku mandis ... laiseits. Dativei šeit būtu atkarīgs no gipsis, bet heidzamais diadaleis radies jau laiseits respaidots.

2) kārtu nesaskaņa: 1,6 - pata un gasaitvands ... 70 garuhsn. " 6,18 - missaleiks warts weitwodeins.

3) skaitļu nesaskaņa: 3,5 - airhāparamma anafilhandam.

4) nesaskaņa kārtā un skaitli: 7,14 - „bigitan was piže hlaihe .ib. fainjons fullos, patei aflifnoda.“

5) Vairāk kārtēja inkongruence: 2,20 - „atraitis man us missaleikom wistin ussatiolamma, us saivalai jah leika jah antpar piže anasim wisando antparuh pan ahmein, dutpbe gatemiha waihts, swesa hajotum,“ antpar-

anparuh pienuu „saiwalai jah leika wistin”
par nekattras kãrtas nominatibu. Nekatrã kãrtã
ir arã þize un swesa.

Pa lielãkai dalai nesaskanõs ir radnõs nekattru
kãrtu liekot vãriešu un sieniešu kãrtas vietã.

Vãrdu kãrtiba: 1) Nomeni a) artikuls.

Artikula vieta parasti ir pirms substantiva, pie
kam starpã var bõt arã kãds adjektivs. Apmõ-
ram tikpat dandz, cik ir sãdu normãl gadi-
jumun, ir tãdi, ka starps artikulu, adjektivu
un substantivu tiek iesprausts adverbs, infini-
tivs, particips, partikula u.c.

Adverbs: 1, 22 „þis þaurþis ushtondins”, parti-
kula: 2, 25 „þata rahtis anasimjo wato”, pronõ-
mens genetiã: 2, 24 „and þana þize laist”, infi-
nitivs: 3, 17 „þans ufarmiton munandans”.

b) starps valdošo darbības vãrdun un attiecigo
genetivun ir iesprausts verbs, partikula u.c.

Verbs: 1, 2 „uf dantþans atdrusun stanai”, parti-
kula: 2, 1 „in mela rahtis þulains”.

2) Prepozīcijas: starp prepozīciju un locījumu ir iesprausts ģenētivs: 5,13 „bi Sabaillicaus insahtai”, akuzātiivs pie du + infinitīvs 2,21 „du garehsu daupeināis andriaman”, partikula 5,6 - anduh pana laist.”

3) Verbs: parasti izteicija lietas vārds atrodas pirms verba, bet bieži ir iesprausts verbs, objekts, partikula u.c. Verbs: 1,7 „ustanhana habaida wairpan”, objekts: 1,24 „laisareis uns wairpai”, ģenētivs 3,20 „sunjus pindangardjos wairpaina”, partikula: 1,19 „gadob un was”

Nepareiza vārdu kārtība: 3,3 „so garehsus bi ina”, bet 4,7 - „so bi ina garehsus”

2,14 - alpeis wisands gabairan”, bet vajaga - gabairan alpeis wisands.

3,14 - 2 reiz sastopams vārds „witop”, ko nevar atķaisnot.

Visparīgi vārdu kārtība raksturīga ir tas, ka verbu cēšas likt teikuma beigās, tas ir 3, 4. vietā un tālāk.

Apskatamā piemineklā stils ir ļoti smags. Tādu
to padara garie teikumi, daudzo participu sabli-
vējums un arī daudzi pēc kārtas sestojošie gene-
tīvi.

III.

Skeireins.

I.

... kas saprastu vai mērlētu Dievu. Visi novērsās un līdz ar to kļuva nelietojami un jau viņi iekļuva nāves tiesā. Tāpēc nāca visu kopējs glābējs, visu grieķus nomazgāt, nedz vienāds ar mūsu taisnību, nedz līdzīgs tai, bet pats būdams taisnība, lai nedams sevi kā ziedu un veltījumu Dievam, mums panāktu šīs pasaules glābšanu. Jānis tad un, redzēdams to nodomu, kam no tā kunga vajadzētu tikt piepildītam, teica patiesi: „Līn šis ir Dieva jērs, kas uzņemās šīs pasaules pārkāpumu.” Gan viņš būtu varējis bez cilvēka miesas, tikai ar dievišķīgu varu, atpestīt visus no velna varmācības, bet zinādams, ka ar tādu varu būtu pierādīta spēka nepieciešamība un tālāk nebūtu nemaz stiprināts taisnības princips, bet ar varu viņš būtu panācis cilvēku glābšanu.

Jo arī velus no sākuma (pazudināja) cilvēku ne
piespiežot, bet maldinot un ar meliem pāredi-
not pārkāpt bauslību, - un tā tad būtu bijis pret
kārtību, ja tas kungs, nārdams ar dievišķīgu varu
un spēku, to atbrīvotu un ar spaidiem piegrieztu
dievbijībai un melu un viņam šķitis pareizi, lai
ar taisnības ierohežošam pārkāptu šo agrāk,
no sākuma noteikto kārtību. Tad un pierklājas, lai
vairān tos, kas ar paša gribu parlausīja velnam pār-
kāpt Dieva bauslību, tos no jama padarīt labprāti-
gi pārlicinātus par labu Pestītāja mācībai un
nicināt to launumu, kas agrāk pāredināja,
tāpat patiesības atzišam iestādīt, lai atjaunotu
stai gūšam pa Dieva ceļiem. Tāpēc tad viņš
pieņēma cilvēka miesu, lai kļūtu mums sko-
lotājs, kas piegrieztu Dievam. Tāpat arī viņam vajā-
dēja kļūt līdzīgam sevam (dievišķīgam) saprātam un
cilvēkus atkal saukt kopā ar vārdiem un darbiem
un kļūt dzīvošamas pēc evanģelija šudinātājam. Bet tagad šī
likuma ierohežošana nekāi atgriešamai....

II.

... savai ticībai būdams, tiešām ciešamū brīdī tas to-
mēr iedrošinas viņa dēļ parādīdams, ka pie ciešanām
viņa miesa skaidri ar Jāzepu aprakta, lai tas nenovērstos
pavēlnieku draudn dēļ. Tādēļ arī Pestītājs sāc-
dams norādīja vēl starp citu uz angļu, Dieva valstībā
vedošo ceļu, sacīdams: „Amen, amen es tev saku, jo kas
nepiedzimst no angļas, tas nevar redzēt Dieva valstību.”
Bet viņš teica „no angļas” lai šo svēto un no debe-
sīm pasludināto dzimšam par otro caur kristi-
šam atzītu. Niekadēms tam nepiekrita tāpēc, ka
viņš pa tam pirmais (to) bija dzirdējis no skolotāja,
tādēļ viņš teica: „Kā var cilvēks piedzimt ves
būdams? Vai viņš var otrreiz iet atpakaļ savas
mātes klēpī un (atkal) piedzimt? Un vēl būdams
nezinošs un nepazīdams parasi, bet domādams mie-
sīgu dzimšam no klēpja, viņš šaubījās. Šī iemesla
dēļ viņš teica: „Kā var cilvēks piedzimt ves būdams?
Vai viņš var otrreiz iet atpakaļ savas mātes klē-
pī un (atkal) piedzimt? Bet Pestītājs, redzēdams

viņa nākošo slāni, tāpat arī lai viņš ticībā pie-
ņemtos, izskaidroja viņam, pa tam rezinošam, sacīdams:
„Amen, amen es tev saku, kas kas nepiedzimst no
ūdens un gara, tas nevar iet Dieva valstībā. ” Ari
vajadzība un dabai piemērots bija, lai pieņemtu
kristības izprašam. Tieši cilvēkam, saliktam no dažā-
dām dabām un proti-no dvēselis un miesas un no
tām vienai redzamai esot, bet otrai - garīgai, tā-
dī arī ir pieklājīgi šī iemesla dēļ divas nosaukt
lietas - īpatnības abām, lai izprastu kristību un
proti-redzamu ūdeni un sapratīgu garu, tiešam
lai to redzētu....

III.

.... daudz bija tur un tad tie māca un tika kristī-
ti, jo Jānis vēl nebija iemests cietumā. To tad sacī-
dams, rādīja evangelists, ka spriedums par vi-
ņu bij turu beigām Hērōda ļaunā nodoma
dēļ. Bet pirms tam, kad abi kristīja un katrs
no abiem ieteica savu kristību, daži strīdējās

savā starpā, uzimādami, kurš no abiem būtu lielāks. Pēc tam izcēlās Jāna mācekļu un jūdņu starpā pētīšana par šķīstīšanu, tāpēc, ka arī miesas šķīstīšanas parāša bij pārmainīta un Dieva šķīstīšana tika sniegta, tā kā viņi necentās pēc jūdņu apslacināšanām un iekdienas mazgāšanām, bet klausīja Jānim, evangelija priekšgājējam. Bet arī no tā Kunga tika ieteikta garīga šķīstīšana, tādēļ taisnīgi šķīstīšanas strādnieki jāntājus tika upslādīti līdz šim likums nosacīja neapdomīgo pārkāpumu šķīstīšanai viena ārpus no metnes sadedzināta tēļa pelnus; pēc tam tie tika sviesti tīrā ūdenī un ar izopu un sarkanu vīnu apkaisīti, kā (tas) pieklājas tiem, kas grib (tikai) aizmierst. Turpretim Jānis sludināja grēku nožēlošanas kristību un aizliedza pārkāpumu atļaušanu tiem, kas vientiesīgi atgriezās. Bet tas Kungs, bez grēku piedošanas, pasniedza viņiem arī Svētā Gara dāvinājumu, lai viņi kļūtu Dieva valstības dēli; tādā kārtā Jā-

na kristīšana, abu vidū stāvēdama, gan pārspēja
likuma šķīstīšanu, bet (bija) daudz mazāka
par evaņģelija kristīšanu. Tādēļ viņš mūs māca
skaidri sacīdams: „Es gan jūs kristu ideai, bet tas,
kas pēc manis nāks, ir stiprāks par mani, kam
es neesmu cieņīgs, lai noliekdamies atraisītu tā
kurpju siksnas; tad viņš jūs kristis Svētā Garā.
Ar šo spriedumu tagad...

IV.

„Mans prieks tagad ir piepildījies. Viņš augs, bet es
dilsu. Kāmer un viņa māceclī strīdējās ar jūdjiem
par šķīstīšanu un sacīja: „Rabbi, tas kas ar tevi
bija viņpus Jordanas, kam tu olei liecību, redzi, tas
krista, un visi iet pie viņa,“ nezinādami vēl to par
Pestitāju, tāpēc viņš (Jānis) tos māca, sacīdams:
„Viņš augs, bet es dilsu.“ Jo proti-spriedums par
viņu bij derīgs īsam laikam un viņš atkāja (tas,
sagatavodams kristīto dvēseles evaņģelija sludinā-
šanai. Bet tā Kunga mācība, skaidra būdama,

izplatījās no Jūdejas pa visu pasauli, ikkatrā (vietā) gūdamā pamācījumus un līdz šai dienai piemenda-
mās un visus cilvēkus veselama pie Dieva atziša-
nas. Dieva godības lielumu viņš sludināja, saci-
dams: „Tas, kas nāk no augšas, ir pār visiem. Ne-
ka viņš bez iesmeta to par pāri stāvošu apzīmētu,
bet viņš parādīja tā tik lielo varu sacīdams, to
dievišķīgu, kā arī no augšas nākošu, bet sevi
no zemes (cilvēkos) un no zemes runājošu tāpēc, ka
viņš pēc dabas bija cilvēks, lai gan būdams svēts
un pravietis un apliecinādams patiesību, bet
viņš bija no zemes un pēc (zemes) vārdu dabas
runājošs, bet tas, kas atnācis no debesīm, lai
arī likās, ka viņš ir miesīgs, tomēr ir pār visiem.
„Un ko viņš redzēja un dzirdēja, to viņš apliecina
un viņa liecību neviens nenem.” Un lai arī
viņš no debesīm uz zemi nāca dēļ lēmuma
par cilvēkiem, tomēr ar to viņš nebija vairāk
lai-līgs, nedz arī no zemes runājošs, bet debess-
noslēpums, ko tas bija redzējis un dzirdējis pie

Tēva. Tas nu tika norādīts no Jāņa netikai tādēļ, ka viņš tā Kunga varenību sludināja, bet lai peltu un noraidītu Sabella un Markella bezdievīgo stihus, kuri iedrošinājās vienu nosaukt Tēvu un Dēlu, bet otru tas sūtais....

V.

.... par godu Tēvam visos darbos vienu pavēli gaida. Tāpēc patiesi (viņš norādīja) vienu mīlošu, bet otru cenošu, vienu norādošu, bet otru, kas darītu parakš viņa darbiem.... - tad viņš to norādīja, zinādams nākošo mācību, lai tie mācītos no viņa divas personas - Tēva un Dēla - atzīt un lai viņi nestridētos. Šim mērķim lietojams skaidrus vārdus, viņš teica: „Jā tāpat kā Tēvs uzmodina mirušus un padara dzīvus, tāpat arī Dēls dara dzīvus (tos), kurus viņš grib, lai ar paša gribu un paša vārdu darīdams parakš tam, kas agrāk atdzīvināja mirušus.... aizliegams neticīgo strīdēs un kāri un piedran-

dēdams viņš meklēja --- „Jo Tēvs netiesā nevienu, bet visu tiesāšam nodeva Dēlam.” Ja jautas viens un tas pats būtu pēc Sabella izskaidrojuma, norādīts ar dažādiem vārdiem, kādā kārtā tiesāt un vai tas pats nevarētu tiesāt? Bet netikai vārdu samainīšana izskaidro divu personu dažādību, bet daudz vairāk darba pierādījums - proti vienam-kas nevienu nesoda, bet kas nodod tiesāšanas varu Dēlam un tas, saņemot no Tēva šo godu un tiesādams visu pēc viņa gribas, „Lai visi godātu Dēlu tāpat, kā tie godā Tēvu.” Mums visiem tagad vajag tāda un tik gaišā izskaidrojumā nedzimumšam Dievam parādīt godu un atzīt Dieva vien dzimušo Dēlu par Dievu, lai tiecām: mēs parādītu godu ikkatram no abiem pēc viņu spējam, jo ir teikts: „Lai visi godātu Dēlu tāpat, kā viņi godā Tēvu,” ne vienādu, bet līdzīgu godu mums pieklājas parādīt. Arī pats Pestītājs, lūgdamus Tēvu par mācekļiem, teica: „Mīli tos, tāpat kā Tu

mili mani." Ar to viņš norādīja ne vienādu, bet līdzīgu mīlestību. Tādā pašā kārtā...

Vi.

... mazāk pazīstams un kā piespiests bij viņa izteiciens, ka viņš pats (to) saka: „Viņam vajag augt, bet man olīti;” tāpēc tagad, īsā laikā tie, kas dzirdēja, domāja tieši Jānim, bet jau nedaudz vēlāk to, kas uz viņa attiecas, nolema aizmirstībai, tā kā parizi viņš tos atceras, sacīdams: „Viņš bija degoša un mirdzoša svece, bet jūs grieķijāt īsu brīdi priekšties tās gaismā. Bet man ir liecība, lielāka par Jāņa, jo darbi, ko man deva Tēvs, lai es tos darītu, darbi, kurus es daru, liecina par mani, ka Tēvs mani ir sūtījis.” Un cilvēkiem vārdiem (to) apliecinādams, lai gan patiesīgs būdams, viņš apzinājās izsaukt šaubas pie nezināšiem, jo Tēva liecība ar maniem darbiem jums var sniegt neapstrīdamu zināšanu, vairāk par visu Jāņa cilvēcīgās dabas liecību. Jo tā kā ikviens no cilvēkiem saņemts

vārds var dažādihā pārvērstis, bet svētie darbi palikda-
mi neapstrīdēti, apliecina darītāja slavu ar ziņām
skaidri norādīdami, ka viņš Tēva sūtīts no debesīm.
Tāpēc viņš saka: „Un Tēvs, kas mani ir sūtījis, lieci-
na par mani.” Bet dažāda un dažādos laikos bija
Tēva liecība par viņu: gan ar praviešu vārdiem,
gan ar balsi no debesīm, gan ar ziņām. Tomēr
neticīgo sirds tam tā notiekot kļuva cietāka, tā
kā patiesi viņš turpināja, sacīdams: „Jūs nekad
viņa balsi neesat dzirdējuši, nedz viņa vaigu redzē-
juši un viņa vārds nepaliks pie jums tāpēc, ka
tad, kad viņš to sūtīja, jūs tam neticējāt.” Jo tiem
parlansīgajiem nebij vajadzīgs viņš (Pestitāji) ni-
cināt un tāpēc viņi dzirdēja viņa balsi, bet citi
redzēja viņa vaigu. Proti viņš teica: „Svētīgi tie,
kam tīra sirds, jo tie Diebu redzēs.” Un jau no
turienes kā kīla caur....

VII.

.... zinot tam tā Kunga vārdu un atceroties viņa

spēku. Ne tikai (Pēteris), bet arī Andrejs, kas teica:
„Viens zēns ir šeit, kam ir 5 miežu maizes un 2 zivis,”
līdzīgā kārtā kā Filips izsacījās neko lielu nedomā-
dams, nedz arī atcerēdamies (sava) skolotāja vērību,
tādā kārtā viņš atbild sacīdams: „Bet kas tas ir tik
daudzajiem?” Tad tas kungs, piemērodams to ne-
saprašanai, teica: „Lai ļaudis apsēžas!” Un tie lika
lai pūlis apsēžas uz siena, kas daudz bij tai
vietā. 5000 vīru, neieskaitot sievas un bērņus, kā lie-
lās dzīrēs bija apsēdušies, kad cita nekā nebija,
izņemot tās 5 maizes un 2 zivis, ko viņš saņēmdams
un pateikdamies tika stētījis un tik daudzus ap-
mierinājis ar šo barību, jo netikai nepieciešamo
iztikšam viņš tiem deva, bet daudz vairāk. Pēc tam,
kad pāēda tāds daudzums, tika savākti no šīs
maizes (druškām) 12 kurbji, ka pāri palika. un
tāpat arī no zivīm viņi nēma tik daudz, cik gri-
heja. Bet ne tikai ar maizi viņš parādīja savas
varas lielumu, bet arī ar zivīm: jo tik daudz
viņš tās pagatavoja lai būtu, ka viņš lika, lai

ikviens nēmtu tik daudz, cik gribēja; tāpat viņš darīja, lai parīsam nebūtu trūkums šim daudzumā, bet vēl no tā (paša) daudz vairāk mācekļus apmierināja un citiem viņš lika atcerēties, ka viņš bija tas pats, kas tukšnesī 40 gadus bija viņu tēvs barojis. „Bet kad tie bija pāēduši viņš teica saviem mācekļiem: salasat pāri palikušās druskas, lai nekas neietu zudumā. Tad tie salasīja un piepildīja 12 kurbjus ar druskām no tām 5 miežu maižēm un 2 žiņim, kas bij pāri palikušas tēm....

VIII.

... neviens nepielika viņam rokas.” un proti, viņa sūtai varai to launumu neredzami izgaisinot un neatļaujot tēm pirms laika sevi sakert. „Tad atnāca kalpi pie augstiem priesteriem un farizējiem un tie sacīja uz viņiem: kāpēc jūs neatvedāt viņu? Tad kalpi atbildēja, sacīdami: Tā vēl nekad cilvēks nav runājis, kā šis cilvēks. Šī atbilde bija pārmetumam un tā tad vēl vairāk to pazūdi-

nāšamai viņu neticības dēļ. Un viņi (kalpi) atbildēja tiem, kas baras, ka viņi neredz viņu, nebaidāmie to launuma, kas uz viņiem baras, bet vēl vairāk atklāti apbrīnodami tā kunga mācību, viņi domāja, ka tā tie izēlas cilvēku kopībā (starpā). Bet tie (farizēji) sava launuma dēļ šo pārdroši neapausdami, ar dusmām atbildēja tiem, sacīdami: „Vai jūs arī esat pievilkti? Vai tad viens no tiem pavēlniekiem vai farizējiem viņam ir ticējis?” Bet pūlis, kas bausti bū nezin, ir nolādēts. Tad viņi tā runāja ar dusmām rūgtumam; šeit pat viņi melodami atrada, ka neviens no pavēlniekiem vai farizējiem neesot viņam ticējis, bet Nikodēms, pēc Dieva lēmuma, nakti pie viņa māca un ar drošsirdību patiesības labā norādēja un tiem teica: „Vai mūsu likums tiesā cilvēku?...” Un kad tie sacīja, ka neviens no pavēlniekiem un farizējiem neesot ticējis, tie neapdomāja, ka viņš (Nikodēms) tiesām bija farizējs un jūdņu padomdevējs. Un viens no pavēlniekiem izēlās starp tiem nolādētiem, kas ticēja tam kungam,

runādams par labu viņam, lai pārņemtu to re-
taisnību. Bet tie, nepacīesdami šo pārņemšanu
atbildēja, sacīdami: „Vai tu arī esi no Galilejas?
Pārņemti un redzi ka.....